TRAÇA DE CLASSIFICACIÓ DELS USATGES Y IDEA DE LA POTESTAT.

RESSENYAMENT (1).

AQUEST manuscrit es de comensament del segle xv. Té deu fulles sense numeració y està molt ben conservat (2). Conté una traça de classificació dels Usatges, inspirada en la dels còdichs de Teodosi y Justinià; una llista dels Usatges segons l'ordre en que'ls presentava Jaume de Montjuich (3), fins al *Statuerunt etiam*, y seguintne tretze dels quals el derrer es el famós *Unaqueque gens*. Acaba ab una ben escrita dissertació sobre la supremacia del Comte de Barcelona, l'existencia d'altres comtes al ser fets el Usatges, les conseqüencies que d'això en derivaren y el concepte de la *potestat*.

TEXT

USATICI BARCHINONE ET CONSUETUDINES CATHALONIE DISTINCTI PER LIBROS ET RUBRICAS

Prohemium : Antequam Usatici essent missi, solebant judices judicare, etc. | Cum dominus Raymundus Berengarii Vetus, Comes et Marchio Barchinone atque Ispanie subiugator, etc.

Primus liber : De legibus. | De sacrosantis ecclesiis et earum privilegiis et rebus. | De episcopis seu eorum privilegiis. | De judicio Curie servando. | De mandatis Principum. | De officio baiuli.

Secundus liber : De pactis et transaccionibus. | De enprenimentis et treugis convencionalibus. | De dolo malo. | De juramento calumpnie.

Tertius liber : De judiciis et firma juris tam in judicio quam bataylla. | De impetitis super bausia sive prodicione, qualiter debeant se purgare. | De ordine judiciorum. | De dilacionibus. | De jurisdiccione omnium judicum et de foro competenti. | Quando liceat unicuique sine judice se vendicare. | De servitutibus et aqua, pascuis, rivis et pontibus. | De damno dato.

Quartus liber : De jure jurando, tam voluntario quam necesario ac eciam fidelitate. | Ne filius pro patre vel pater pro filio conveniatur. | De probacionibus. | De testibus. | De fide instrumentorum. | Que res vendi non possunt et qui vendere vel emere vetantur. | De victigalibus, lezdis, gabellis et pedagiis et itinerum securitate.

(1) Per D. G. M. de Brocà.

(2) Paper de fil ab marca de figura geomètrica, semblant a una esquadra ab puntes en la linia major, marca que s'usà a Catalunya en el regnat del rey Martí, especialment de 1416 a 1420. Format, 92 × 65 milimetres.

(3) Ordre que es conforme a l'estampació d'en Amorós.

Quintus liber : Soluto matrimonio que lucretur vidua in bonis mariti. | De tutoribus et administracione eorum.

Sextus liber : De servis et acordatis armatarum fugitivis. | De filiis et parentibus preteritis et exheredatis. | De succesione ab intestato.

Septimus liber : De adquirendo rerum dominio. | De prescripcionibus. | De execucione rei judicate. | De appellacionibus et nullitatibus sentenciarum.

Octabus liber : Unde vi et de restitucione spoliatorum. | De diffidacione et guerra permissa. | De deffensione sui et alterius cuiuscumque permissa. | De operibus publicit et de jure castrorum. | De pignoribus et ypothecis. | De litigiosis. | De fideiussoribus. | De donacionibus.

Nonus liber : De accusacionibus et denunciacionibus. | De custodia reorum. | De adulteriis. | De homicidis. | De crimine falsi. | De crimine sacrilegii. | De injuriis. | De cequia molendinorum Barchinone non rumpenda. | De penis. | De moneta valoreque et forma ipsius.

Decimus liber : De jure fisci regaliisque ipsius. | De hominibus propriis mansum tenentibus sive bordam quod jus habent domini in ipsis et eorum bonis. | Ne homines proprii se mittant in alienis locis nec deffendantur adversus dominos suos. | De feudis et potestatibus atque emparis realibus. | De pace et treuga.

JHESUS.
USATICI BARCHINONE POSITI SUB RUBRICIS.

Primus liber.

¶ De sacrosanctis ecclesiis et earum privilegiis et rebus.

cxxvi. Precipimus enim ut si quis alodiarius miles vel rusticus. | cxxxv. Nemini liceat imposterum cuiuscumque Monasterii.....

¶ De episcopis et prelatis ac clericis et personis religiosis eorumque rebus et privilegiis.

lxxxi. Laudaverunt eciam supradicti principes et auctoritzaverunt Raimundus et Almodis.

¶ De celebracione Curiarum, quo loco et tempore et cumquibus personis debeat fieri et de earum judicio observando.

lxix. Judicium in Curia datum vel datum a judice de Curia. | lxx. Judicia Curia et Usatici gratis debent.

¶ De legibus seu Constitucionibus.

iii capitulum. Cum dominus Raymundiis Berengarii Vetus, Comes et Marchio Barchinone atque Ispanie subiugator. | cxxiiii. Una quaque gens propriam sibi ex consuetudine elegit legem, Privilegia.

¶ De mandatis principum.

cxxxiiii. Constituerunt eciam supradicti principes et preceperunt.

¶ De officio vicarii, subvicarii, baiuli, subbaiuli et capitis scubiarum et aliis officiis triennalibus.

xci. De baiulis qualiscumque sint. | xci. Baiulias vero. | cv. In baiulia vel guarda. | cxxxi. Si senior fatigaverit. | cxxvii. Statuerunt eciam jam dicti principes si dominus baiulo suo.

Secundus liber.

¶ De pactis et transaccionibus.

lxi. Comunie et conveniencie quas invicem milites.

¶ De emprenimentis et treugis convencionalibus.

lxxix. Constituerunt eciam ut factis ad invicem querimoniis.

¶ De dolo malo.

cxv. Statuerunt eciam prefati (alia, prelibati) principes et recognoverunt esse bonam fidem. | cxvi. Similiter nempe statuerunt at bonum causimentum.

¶ De juramento calumpnie.

cliii. Quoniam ex conquestione subiectorum nostrorum frequenter querelam suscepimus, quod sepe in judiciis calumpniose agitur.

Tercius liber.

¶ De judiciis et firma juris tam in judicio quam bataylla.

xvii. Omnes homines debent firmare directum senioribus suis ubicumque seniores. | xxi. Batallia judicata antequam sit jurata si per milites debet esse firmata. | xxii. De omnibus namque comunibus causis non plus opportet quam quatuor esse placita. | lxxiii. Statuerunt (alia, Stabilierunt) supradicti principes quod adversarius quilibet suum adversarium. | cxi. Statuerunt eciam quod si parentes cum filiis aut filii cum parentibus. | cxxxvi. Item. Inviolabiliter observacioni precipimus et firmiter custodiri (1).

¶ De impetitis super bausia sive prodicione qualiter debeant se purgare.

xxxvii. Si quis in Curia a seniore suo reptatus. | xxxviiii. Et si a potestate fuerit raptatus debet se in manu sua. | xl. Similiter sit inter magnates et eorum milites. | cxxxiii. Si quis aliquem de bausia reptaverit et raptator non fuerit.

¶ De ordine judiciorum.

lxxxviii. Si quis aliquod malum acceperit et antequam eum vendicet. | lxxxix. Si quis homines habuerit qui non suo precepto vel consensu aliquod. | xc. Si quis contra alium aliquam querelam habuerit et ad justiciam. | cvi. Si quis dixerit se esse faticatum de justicia in principe.

¶ De dilacionibus.

xviii. Placitum mandatur tam magnatibus quam principibus.

¶ De jurisdiccione omnium judicum et de foro competenti.

xix. Placitare vero debent cum Comite Vicecomites.

¶ Quando liceat unicuique sine judice se vendicare.

cxxxvii. Qui aliena predaverit.

¶ De servitutibus et aqua pascuis, rivis et pontibus.

lxvi. Strate et vie publice aque currentes.

¶ De damno dato quod emendetur eciam ante remissionem.

Ut primus qui interfecerit Vicecomitem. Hec sunt usualia de curialibus usibus quos statuerunt.

(1) Al marge dret : *In usatico : Quam ex[conquestione, etc. Quod.] se in judiciis calumpniose, etc.*

i. ..:.. militem qui interfecerit donet. | ii. Si quis se miserit en aguayt. | ii. Aguayt et encalç de cavallaria. | v. Cives autem et burgenses.- Judei cessi. | vii. Baiulus interfectus. | viii. Rusticus interfectus. | viiii. Si quis aliquem percusserit. | xi. Si quis aliquem quolibet ictu. | xii. Si quis impulerit. | xv. Malefacta in sarracenis. | xvi. Unaqueque mulier. | l. Si quis alicui. | li. Si quis vulneraverit vel occiderit. | lxii. Per bonum usaticum. | ciiii. Solidos de composicione arborum. | cxix. Si quis seniorem suum: | lxxxvii. De omnibus aliis hominibus, exceptis militibus. | cxxxviii. Si quis instrumento domino. | cxxxviii. Si quis alienum ortum. | cxxxix. Si quis occiderit columbos.

Quartus liber.

¶ De jure jurando, tam voluntario quam necesario ac etiam fidelitate.

xlii. Omnes homines a vicecomitibus. | xliii. Sacramentum sit omni tempore juratum. | xliiii. Omnes homines tam milites. | xlv. Judei jurent, | xlvi. Sacramenta rusticorum. | xlvii. Senex miles qui non poterit. | xlvii. Alii quoque milites. | xlviii. Sacramenta burgensium. | xlix. Fevos quos tenuerint. | lviii. Item statuimus ut si quis seniori. | cxxi. Constituerum inquam (alia, etiam) supradicti principes ut si maiores (1).

¶ Ne filius pro patre vel pater pro filio conveniatur.

cxiii. (Est eciam infra titulo *De pace et treuga.*) Item statuerunt quod si aliquis filius magnatum.

¶ De probacionibus.

cxxxx. Affirmantis est probare, non negantis.

¶ De testibus.

lxxiiii. Precipimus ut periuria caveantur. | lxxv. Et testes antequam de causa interrogentur. | lxxv. Accusatores et testes. | lxxv. Duo vel tres ydoney testes. | cxiiii. Statuerunt siquidem (alia, equidem) prelibati. | cxxxxi. Pater contra filium, filius contra patrem. | lxxv. Homicide, malefici, ffures. | lxxv. Nullus homo vel femina. | lxxv. Opportet itaque cunctos. (Alia, Unde opportet cunctos.) | cxliii. Item provida deliberacione statuimus quod quilibet judex (2). | clv. Quam ex conquestione subiectorum nostrorum frequenter querelam suscepimus. Qua propter testium corrupcionem etc.

¶ De fide instrumentorum.

cxxviii. Si quis testimonium vel cartam.

¶ Que res vendi non possunt et qui vendere vel mercari vetantur.

cviii. Christiani non vendant arma sarracenis. | cxliiii. Statuimus quod aliquis clericus rem imobilem.

¶ De victigalibus, lezdis, gabellis et pedagiis et itinerum sequritate.

lii. Omnes quippe naves. | Camini et strate.

Liber quintus.

¶ Soluto matrimonio que lucretur vidua in bonis mariti.

cxxix. Vidua si honeste et caste post mortem viri sui.

(1) Al marge dret : *Jacobus primus. Cum inter nostros milites.*
(2) Al marge dret, diu : *In usatico : Quam exconquestione etc. Quod se in judiciis calumpniose etc.*

¶ De tutoribus et administracione eorum.
xcix. Tutores vel baiuli respondeant (1). | c. Rustici quoque.

Sextus liber.

¶ De servis et acordatis armatarum fugitivis.
ci. Sarracenis in fuga positis quicumque eos invenerit.

¶ De filiis et parentibus preteritis et exheredatis.
lxvii. Exheredare autem possunt. | lxvii. Si quis igitur filium suum vel filiam.

¶ De succesione ab intestato.
xxv. Si a vicecomitibus usque ad inferiores.

Septimus liber.

¶ De adquirendo rerum dominio.
cxlv. Si quis in alieno solo sua materia domum edifficaverit.

¶ De prescripcionibus.
xcviii. Hoc quod jure est sanctorum vel potestatum. | cxlvi. Omnes cause sive bone sive male.

¶ De execucione rei judicate.
xx. Placitum judicatum inter seniorem et vassallum et judicium.

¶ De appellacionibus et nullitatibus sententiarum.
lxxvii. Si quando cuiusque injusta appellacio. (Alia si quis injustam.)

Octavus liber.

¶ Unde vi et de restitucione expoliatorum.
cxlvii. Quicumque violenter expellerit possidentem.

¶ De diffidacione et guerra permissa.
cvii. Omnes homines postquam acuydaverint.

¶ De deffensione sui et alterius cuiuscumque permissa.
cxvii. Constituerunt igitur (alia atiam) ut si quis cum alio.

¶ De operibus publicis et de jure castrorum.
lxiii. Rochas namque habeant potestates in tali dominio. | lxiii. Castrum antiqui dicebant opidum.

¶ De pignoribus et ypothecis.
cxxx. Si quis baiuliam vel honorem.

¶ De litigiosis.
cxlviii. Rem in contencione positam. (Id est quam alter.)

(1) *Alius est usaticus. Rustici quoque.*

¶ De fideiussoribus.

cxviii. Si ille qui plivium fecerit fidem (1).

¶ De donacionibus.

lxvi. Auctoritate et rogatu cunctorum illorum nobilium et magnatum constituerunt supradicti principes Raymundus et Almodis qualiter omne donum stet inconvulsum. | lxviii. Possunt eciam principes et magnates et milites dare cui voluerint illorum honorem.

Nonus liber.

¶ De accusacionibus et denunciacionibus.

xcvii. Vere judex aliter non erit nisi quod. | lxxvi. Nullus unquam accusator presumat. | lxxvi. Per scripturam nullius accusacio suscipiatur. | lxxxvi. De composicione omnium hominum.

¶ De custodia reorum et de carcellariis.

x. Captus a Curia et missus in Castro.

¶ De adulteris et quod mulieres viles non morentur inter honestes nec in caupona.

xciii. Si quis violenter virginem. | xcvi. Mariti uxores suas raptare.

¶ De homicidio.

lxxxv. Si quis de homicidio.

¶ De crimine falsi.

cxlix. Si quis per amorem peccunie aut per amorem amici. | cl. Si quis falsum testimonium contra proximum suum.

¶ De moneta valoreque et forma ipsius.

lvii. (Est eciam in titulo *De jure fisci*.) Moneta autem tam auri quam argenti. | clii. Solidus aureus habet octo argenteos.

¶ De crimine sacrilegii.

lxxi. Quicumque subdiaconum occiderit.

¶ De injuriis.

xiii. Si quis alicui in faciem spuerit. | xiiii. Si quis alicui criminalem folliam. | lxv. Si quis judeo vel sarraceno babtizatis retraxerit.

¶ De cequia molendinorum Barchinone non rumpenda.

lxiiii. Cequiam aque molendinorum.

¶ De penis.

xcii. Rusticus si desemparaverit hoc quod ei.

Decimus liber.

¶ De jure fisci regaliisque ipsius.

xxxviii. Similiter si senior voluerit militem suum. | lv. Quam per iniqum principem et sine veritate et sine justicia. | lvi. Simili modo firmiter observetur treuga. | lvii. (Est eciam supra in titulo de Moneta.) Moneta autem tam auri quam argenti. | lviiii. Princeps namque si quolibet casu

(1) Al marge dret : *In fideiussionem*.

obcessus. | lx. Item statuerunt siquidem predicti principes ut exorquie. | lxxviii. Auctoritate et rogatu omnium illorum nobilium virorum constituerunt supradicti principes Raymundus Berengarius et Almodis ut omnes homines tam nobiles quam innobiles. | cix. Alium namque supradicti principes nobilem, honestum et utilem. | cliiij. Cum temporibus predecessorum nostrorum per eorum auctoritatem. | lxxx. Ex magnatibus vero scilicet vicecomitibus, valvassoribus. | lxxx. Quia justiciam facere de malefactoribus datum est solum modo.

¶ De hominibus propriis mansum tenentibus sive bordam quod jus habent domini in ipsis et eorum bonis.

xciiii. De rebus et facultatibus et exorquiis. | xcv. Similiter de rebus et possesionibus etc. Si vero, quod absit, etc. Si autem non gratuita voluntate. | cii. Rusticus vero (alia non est «vero») si invenerit aurum. | ciii. Rusticus eciam cum acceperit malum in corpore vel damnum. | cxxii. De intestatis ab hoc seculo discessis.

¶ Ne homines proprii se mittant in alienis locis nec deffendantur adversus dominos suos.

cxxxii. Si quis acceperit alienum hominem.

¶ De feudis et potestatibus atque emparis realibus.

xxiii. Magnates seu milites si contenderint firmare directum. | xxiiii. Si quis contradixerit seniori suo potestatem. | xvvi. Castlani in castris que tenuerint. | xxvii. Si quis suum ferum alicui dederit. | xxviii. Qui fallerit hostes vel cavalcatas. | xxix. Qui viderit seniorem suum necesse habere. | xxx. Qui solidus est de seniore optime. | xxxi. Qui seniorem suum in bello vivum. | xxxii. Qui ira ductus seniorem suum defidaverit. | xxxiii. Qui seniorem suum despexerit et per superbiam. | xxxiiii. Qui se sciente seniorem suum. | xxxvi. Potestatem de suo castro et firmamentum. | xli. Cunctum malum quod fecerit homo. | cx. Item constituerunt supradicti principes quod si aliquis per se metipsum.

¶ De prohemis et conclusionibus, etc.

Primum capitulum. Antequam Usatici essent missi solebant judices judicare etc. | ii. capitalum. Homicidium, etc. | iii capitulum Raymundus Berengarii primus. Cum dominus Raymundus Berengarius Vetus, Comes et Marchio Barchinone atque Ispanie subiugator. Hec sunt usualia, etc.

¶ De pace et treuga.

lxxii. Si quis per treugam domini se miserit en aguayt. | lxxxiii. Omnia malefacta que sunt per treugam domini. | liii. Item statuerunt ut omnes homines nobilis et innobilis. | lxxxiiii. Treuga data tam inter amicos. | Raymundus Berengarius tercius. Cunctis pateat hanc videntibus vel audientibus scripturam, etc. = Actum est hoc ii° nonas Aprilis anno x° Ludovico Rege etc. (est anno Incarnacionis Domini M° CXVII°). = Obiit v° kalendas Augusti anno Dominice Incarnacionis MCXXXI. | Hec est treuga et pax confirmata ab Archiepiscopo Narbonensi domino Guifredo et a Berengario Gerundensi etc. Inseratur totum. | Treuga domini. | Raymundus Berengarius quartus. Anno ab Incarnacione Domini millesimo CLXIII° facta est confirmacio pacis domini ab episcopis etc. Inseratur totum. | Treugam etenim domini confirmaverunt fortiter predicti episcopi. | cxiii. (Est etiam supra, titulo ne filius pro patre vel pater pro filio conveniatur.) Item constitutum est (alia, Item statuerunt) quod si aliquis filius magnetum terre, tam maiorum quam minorum. | Item constitutum est quod si aliquis fuerit inculpatus. | Item Hugo Cardinalis Candidus. | Item constitutum est Consilio et diffinicione episcoporum et abbatuum. | Hec est pax firmata ab episcopis et abbatibus et comitibus.

Omnes Usatici sunt confirmati per dominum Regem Jacobum primum, ut in Constitucione pacis et treuge que incipit In Christi nomine. Sed ibi solum salvati et retenti. | Usatici supradicti

sunt confirmati in constitucionibus sequentibus. | Et primo dominus Rex Petrus secundus in sua Curia Barchinone confirmavit primo usaticum *Placitum mandetur* C° XV° ibi *Si vero*. | Item in eadem Curia C°XXIX° usaticum *Camini* ibi *Statuimus eciam quod quilibet possit ire*.

JACOBUS DE MONTE JUDAYCO
SIVE ORDO USATICORUM SECUNDUM IPSUM

Antequam.-I capitulum. | Homicidium.-II capitulum. | Cum dominus.-III capitulum. | Hec sunt usualia.-IIII capitulum. | Ut qui. | Si quis se. | Miles vero. | Ffilius militis. | Cives et burgenses. | Judei cesi. | Baiulus. | Rusticus. | Si quis aliquem. | Captus. | Si quis aliquem quolibet. | Si quis impule. | Si quis ad aliquem spuerit. | Et si quis ad aliquem criminalem. | Malefacta. | Una quaque mulier. | Omnes homines. | Placitum mandetur. | Placitare vero. | Placitum judicatum. | Bataya. | De omnibus. | Magnates. | Si quis contradixerit. | Si a Vicecomitibus. | Castlani. | Si quis suum fevum. | Qui fallerit. | Qui viderit. | Qui solidus. | Qui seniorem. | Qui ira ductus. | Qui seniorem. | Qui se sciente. | De aliis namque. | Potestatem. | Si quis in Curia. | Similiter. | Et si a potestate. | Similiter sit. | Cunctum malum. | Omnes homines. | Judei. | Sacramenta. | Senex miles. | Sacramenta burgensium. | Ffevos. | Si quis alicui. | Si quis vulneraverit. | Omnes quippe naves. | Item statuerunt. | Camini. | lx. Quoniam per iniqum. | Simili modo. | Moneta. | Item statuimus. | Princeps namque. | Item statuerunt. | Comunie. | Bonum usaticum. | Strate et vie. | Cequiam. | lxx. Si quis judeo. | Auctoritate et rogatu. | Exheredare. | Possunt eciam. | Judicium in Curia. | Judicia Curie. | Quicumque. | Si quis per treugam. | Stabilierunt. | Precipimus. | lxxx. Et testes priusquam. | Si quis. | Nullus unquam. | Accusatores. | Per scripturam. | Auctoritate et rogatu. | Constituerint eciam. | Ex magnatibus. | Laudaverunt. | Item statuerunt. | Omnia malefacta. | Treuga. | Si quis de homicidio. | De composicione. | De omnibus. | Si quis aliquod malum. | Si quis homines. | Si quis contra aliquem. | De baiulis. | Rusticus. | Si quis virginem. | De rebus. | Similiter. | Mariti uxoris. | Vere judex. | Hoc quod jure. | Tutores vel baiuli. | Rustici quoque. | Sarracenis. | Rusticus vero. | Rusticus eciam. | Solidos. | In baiulia. | Si quis se dixerit. | Omnes homines. | Christiani. | Alium namque. | Item constituerunt. | Statuerunt eciam.

Hic finit Jacobus de Monte Judayco.

Quod si filii. | Item statuerunt. | Statuerunt equidem. | Statuerunt eciam. | Similiter nempe. | Constituerunt. | Denique sepedicti. | Si ille qui plivium. | Si quis seniorem. | Miles vero. | Constituerunt eciam. | De intestatis. | Unaqueque gens.

Tempore Usaticorum jam erant in Cathalonia Comites. Immo constat per instrumenta antiquissima licet postea desierint propter deffectum liberorum et alia. Explicare autem de singulis comitatibus essent prolixum. Vocabuntur tamen Potestates et erant plures et erant sub principe scilitet Comite Barchinone, qui ut Comes Barchinone similiter vocabatur Potestas et ut superior illis vocabatur Princeps.—Hoc etiam potest perpendi per ipsos Usaticos nam nec in Usaticos nec alia potest reperiri sub Principe dignitas (?) alcior Vicecomite nisi Comes. Constat autem quod

potestates erant superiores vicecomitibus, ut patet in usatico *Ex magnatibus* et in Usatico *Omnes homines, a vicecomitubus usque ad inferiores* et in pluribus aliis.

Et noverit quod dicitur ab antiquis quod omnes Comites in Cathalonia erant equales cum Comite Barchinone, nisi quia propter injusticiam terre videntes mala consenserunt quod Comes Barchinone, qui erat potencior et tunc discretior aliis, faceret usaticos et haberet in aliquibus certis et paucis superioritatem. Et ne videretur omnino dominus eorum noluerunt nominari in Usaticis sicut et Comes Impuriarum firmavit in Constitucione pacis et treuge edita per dominum Regem Jacobum *In Christi nomine*. Salvo jure Comitatus quare non intendebat esse submissus sed volebat uti illis de Comite Pallariense et Urgellense fuerunt postea de feudo.

Noverit eciam quod Comes Barchinone vocabatur Princeps ut in usatico *Omnes quippe naves* et in pluribus aliis et nunquam in usaticis fuit noticiam Comes nisi in principio ubi dicitur *Cum dompnus Raymundus Berengarii Vetus Comes* etc. et in usatico *Hec sunt usualia*, in principio.

Quod potestates scilicet Comites essent sub Comite Barchinone qui, ut predicitur, vocabatur Princeps clare paret in usatico *Item statuerunt prelibati principes ut potestates confirment* etc., et in usatico *Strate et vie*. ¶ Rochas. Et non vos moneat quedam glosa Jot super usatico *Cives versu judei* alia est usatica que dicit quod verbum potestatis sumitur per totum librum usaticorum pro rege et non pro alio nam falsa est ut probatur ex predictis.

Dicti Comites vocabantur potestates ideo quia ipsi solum habebant merum imperium et nullus alius inferior ut patet in usatico *Ex magnatibus* et sequentibus. Et ideo nisi in illis paucis in ceteris omnibus usatici dant districtum potestatibus et non Principi, licet Princeps sit statuens, et hoc in his qui comitunt in Cathalonia extra Comitatum Barchinone nam in Comitatu Barchinone dum de hoc fit specialis mensio semper dat districtum premissi (?) ut in dicto usatico *Omnes quippe naves* et in sequenti, *Item statuerunt quod omnes homines*, sed quia hodie plura de his qui potestatibus competunt Princeps sibi usurpat ut in usatico *Camini* et pluribus aliis ideo successit error quod Princeps dicatur Potestas. Et est verum quod in suo Comitatu erat ut Potestas et eciam ut Princeps, sed in ceteris comitatibus non erat nisi eciam Princeps. Et ideo in paucis ibi habebat jurisdiccionem cum potestates haberent omnimodam.